

**ADHD-liiton asiantuntijalausunto Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle – HE 122/2024 vp hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain 4 §:n muuttamisesta**

ADHD-liitto kiittää mahdollisuudesta asiantuntijalausunnon antamiseen vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain 4 §:n muuttamista koskien. Henkilöt, joilla on jokin neurokehityksellinen häiriö, on tunnistettu vammaispalveluiden osalta väliinpuutoajaryhmäksi. On tärkeää, että käsittelyssä oleva esitys varmistaa näiden väliinpuutoajaryhmien mahdollisuudet päästä tarvitsemiensa palveluiden piiriin. Kiinnitämme ehdotuksessa huomiota erityisesti seuraavaan neljään kohtaan.

1. **ADHD-liitto pitää hyvänä, että esitykseen on palautettu YK:n vammaissopimuksen mukainen vammaisen henkilön määritelmä, joka sisältää myös sosiaalisen toimintarajoitteen.** Laaja-alaisempi määritelmä edesauttaa vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuden toteutumista ja tunnistettujen väliinpuutoajaryhmien, kuten henkilöiden, joilla on jokin neurokehityksellinen häiriö, pääsyä tarvitsemiensa palveluiden piiriin.

Perusteluissa mainitaan omana kohderyhmänään autismi- ja neurokirjon ihmiset. ADHD-liitto pitää tärkeänä, että tässä yhteydessä kohderyhmää kuvataan joko käsitteellä ”neurokirjon ihmiset” tai ”ihmiset, joilla on jokin neurokehityksellinen häiriö” eikä mainita erikseen kokonaisuuteen kuuluvia yksittäisiä diagnooseja.

2. **ADHD-liitto pitää lain soveltamisalan 2 §:ään kirjattua muotoilua ”elämänvaiheessa tavanomaisen avun ja tuen tarpeesta” liian epämääräisenä ja tulkinnanvaraisena.** Valittu muotoilu tekee lain soveltamisesta hankalaa. Vastuu tulkinnasta jää palvelutarpeen arviointia tekeväälle ammattilaiselle, mikä voi johtaa alueellisesti epäyhdenvertaisiin ratkaisuihin. **Pykälää tulee tarkentaa perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla.** Lisäksi perusteluissa tulisi avata tarkemmin vammaisen lapsen avun ja tuen tarvetta.
3. **ADHD-liitto korostaa, että palvelujen tosiasiallinen saatavuus tulee ottaa huomioon arvioitaessa sitä, minkä lain mukaisia palveluita henkilölle myönnetään.** Vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuden toteutumisen kannalta on olennaista, että heidän on mahdollista saada yksilöllisiä tarpeitaan vastaavia palveluita, jotka ovat myös tosiasiallisesti saatavilla. Mikäli palveluiden tosiasiallista saatavuutta ei huomioida, on vaarana, että vammaiset henkilöt jäävät väliinpuutoajiksi riittämättömien palveluiden varaan.
4. **ADHD-liitto pitää ongelmallisena ehdotuksen esitystä siitä, että asiakkaan edun arvioinnissa ei enää olisi sallittua huomioida palvelusta aiheutuvia maksuja.** Vamman vuoksi välttämättömien palvelujen tulisi olla maksuttomia. On huomioitava, että monelle vammaiselle henkilölle palveluiden tarve on pitkäaikaista, usein elämänmittaista, jolloin myös käytetyistä palveluista syntyvä maksutaakka voi nousta huomattavaksi. **ADHD-liitto ei kannata sosiaalihuoltolain 4 §:ää koskevaa muutosehdotusta.**

Vantaalla 7.11.2024

Nina Hovén  
ADHD-liiton toiminnanjohtaja